

Către: Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor

În atenția: Președintelui Horia Miron Constantinescu

Subsemnatul Dumitru Manțu, funcționar public în cadrul Comisariatului Regional pentru Protecția Consumatorilor Regiunea Sud-Est (Galați) - Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Constanța, în temeiul *principiului libertății gândirii și a exprimării*, prevăzut de art. 368, lit. g) din O.U.G. nr. 57/2019, privind Codul administrativ, vă învederez următoarele:

Prin comunicatul de presă¹ din data de 16.05.2022 Autoritatea a comunicat faptul că *au fost verificați 11 operatorii economici financiari bancari care activează pe teritoriul României, la care ANPC a identificat fapte contravenționale, respectiv practici comerciale înșelătoare săvârșite de aceștia cu privire la modul de calcul al ratelor, prin faptul că, pe graficul de rambursare, rata era compusă, în primii ani, 25% din soldul principalde rambursat și 75 % dobândă. Prin aceasta modalitate de calcul, consumatorii plateau, de fapt, preponderent dobândă.*

În cadrul legislației specifice privind domeniul financiar, O.U.G. nr. 50/2010, privind contractele de credit pentru consumatori, și O.U.G. nr. 52/2016, privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile, nu este reglementată modalitatea de calcul a ratelor (anuităților) lunare a creditelor.

În cadrul art. 38, alin. (1¹) din O.U.G. nr. 50/2010 se prevede doar faptul că: *„Rambursarea creditelor se poate face în două moduri: prin rate egale (anuități) sau prin rate descrescătoare. Consumatorul are dreptul să aleagă modalitatea prin care dorește să ramburseze creditul”.*

În cadrul O.U.G. nr. 52/2016 nu există nicio reglementare legală privind modalitatea de rambursare a creditelor.

Conform doctrinei economice *dobânda* reprezintă *“suma de bani stabilită în contractul de împrumut pe care debitorul împrumutat o datorează creditorului împrumutător pentru folosința temporară a sumei de bani împrumutate”.*

Având în vedere doctrina economică și prevederile art. 38, alin. (1¹) din O.U.G. nr. 50/2010, modalitatea de plată a dobânzii pe parcursul derulării creditului este determinată de tipul ratelor (anuităților), descrescătoare sau constante. Am în vedere derularea normală a unui credit, prin plata periodică a unei părți din credit și nu rambursarea

¹ <https://anpc.ro/anpc-sanctioneaza-11-banci-din-romania/>

integrală a creditului la scadență, o modalitate care nu cunosc să fie sau să fi fost practică de către instituțiile bancare în relația cu consumatorii.

Ratele (anuitățile) lunare în cazul rambursării creditelor sunt determinate în *mod exact, matematic*, modalitățile de calcul fiind prezentate în doctrina economică în cadrul matematicilor financiare.

În cadrul fișierului anexat (*Anexa nr. 1*) este prezentată o parte a unui curs din cadrul Academiei de Studii Economice din București (A.S.E.) în cadrul căreia sunt descrise metodele de rambursare a creditelor și modalitățile de calculare a ratelor (anuităților).

În cazul ratelor (anuităților) descrescătoare principiul este simplu, se plătește periodic o sumă egală din credit (principal) și dobânda corespunzătoare calculată periodic la soldul creditului (datoriei rămase). Astfel, componenta creditului (principalului) se determină prin împărțirea valorii creditului la numărul de plăți în care se realizează rambursarea iar componenta dobânzii se determină prin aplicarea ratei dobânzii la soldul creditului rămas, în funcție de frecvența de plată.

În cadrul cursului A.S.E., menționat anterior, este prezentat un exemplu reprezentativ pentru un credit în valoare de 12000 lei, rambursabil în 6 rate (luni), rată a dobânzii fixă de 10%, astfel:

Luna	Valoare ramasă	Dobânda	Rata de principal	Anuitate
1	10.000	100,00	2.000	2.100
2	8.000	83,33	2.000	2.083,33
3	6.000	66,67	2.000	2.066,67
4	4.000	50,00	2.000	2.050
5	2.000	33,33	2.000	2.033,33
6	0	16,67	2.000	2.016,67
Total		350	12.000	12.350

Rata de principal, 2000 lei, plătită lunar, s-a determinat prin împărțirea 12000 lei/6 luni, iar valorile lunare ale dobânzilor au fost determinate prin aplicarea procentului de dobândă de 10% la valoarea creditului rămas (ex.: $100 = 12000 * 10\% / 12$; $83,33 = 10000 * 10\% / 12$; $66,67 \text{ lei} = 6000 * 10\% / 12$; ș.a) astfel încât ratele (anuitățile) sunt descrescătoare: 2100 lei, 2083,33 lei, 2066,67 lei, 2050 lei, 2033,33 lei, 2016,67 lei. Procentul de dobândă se împarte la 12 având în vedere frecvența lunară a plăților.

Valoarea totală de plată în cazul ratelor descrescătoare, pentru un credit 12000 lei, durată credit 6 luni, rata dobânzii 10%, este astfel determinată ca fiind 12350 lei.

În cazul ratelor lunare (anuităților) constante modalitatea de calcul este puțin mai complicată, dar poate fi exprimată simplu conform formulei:

$$A = \frac{\frac{r}{12} \cdot CREDIT}{1 - \left(1 + \frac{r}{12}\right)^{-n}}$$

În cadrul formulei:

A – reprezintă anuitatea (rata lunară);

r – reprezintă rata dobânzii;

Credit – reprezintă valoarea creditului acordat;

n – reprezintă perioada în care se realizează rambursarea creditului

În cazul unui credit pentru care rambursarea se realizează lunar în anuități constante, anuitatea (rata lunară) este determinată *în mod exact, strict matematic*, conform formulei menționate anterior, care reprezintă relația directă dintre anuitate, rata dobânzii, valoarea creditului și durata creditului.

Formula matematică menționată anterior este transpusă în cadrul funcției financiare PMT din aplicația Excel din cadrul suitei de programe Office dezvoltată de compania Microsoft, funcție financiară care poate fi folosită pentru simularea *exactă* de grafice de rambursare a creditelor în cazul anuităților (ratelor) constante.

În cadrul fișierului excel ([Anexa nr. 2](#)) este realizată o simulare, cu ajutorul funcției financiare PMT, pentru condițiile de creditare prezentate în cadrul cursului A.S.E., respectiv valoare credit 12000 lei, durată credit 6 luni, rata dobânzii 10%, cu rambursarea în rate lunare (anuități) constante, și se obține *exact* aceeași valoare lunară a ratei de plată, respectiv 2058,74 lei și valoarea totală de plată de 12352,42 lei.

Valoarea totală de plată în cazul rambursării în rate (anuități) constante este 12352,42 lei, mai mare cu 2,42 lei, respectiv cu 0,02 % mai mult decât valoarea totală de plată de 12350 lei, calculată pentru aceleași condiții de creditare, dar cu rambursare în rate (anuități) descrescătoare. Procentul de 0,02 % arată o diferență neglijabilă între valorile totale de plată determinate de cele două modalități de rambursare a creditelor.

Se poate constata că în cazul condițiilor de creditare menționate, valoare credit 12000 lei, durată credit 6 luni, rata dobânzii 10%, valoarea dobânzii lunare raportată la valoarea ratei lunare, în ambele cazuri, este relativ mică, maxim 4,76 % (100 lei raportat la 2100 lei, pentru prima rată lunară) în cazul anuităților (ratelor) descrescătoare, respectiv maxim 4,86 % (100 lei raportat la 2058,74 lei, pentru prima rată lunară) în cazul

anuităților (ratelor) constante. Valoarea totală a dobânzii raportată la valoarea totală a dobânzii, este 2,9 % (352,42 lei raportat la 12352,42 lei).

În cazul în care se modifică oricare din condițiile de creditare, valoarea creditului, durata creditului sau rata dobânzii, se modifică corespunzător, în mod *exact, matematic*, și valoarea dobânzii raportată la valoarea ratei lunare (anuității).

În cadrul fișierului excel (*Anexa nr. 3*) este realizată o simulare pentru următoarele condiții de creditare: valoare credit 50.000 lei, durată credit 24 luni, rata dobânzii 10%, cu rambursarea în rate lunare (anuități) constante și se obține o valoare lunară a ratei de plată (anuității) de 2307,25 lei.

A fost menținută aceeași rată dobânzii (față de simularea anterioară de credit) dar au fost modificate, în sens crescător, valoarea și durata creditului, iar *valoarea dobânzii lunare raportată la valoarea ratei lunare a crescut la maxim 18,06 %* (416,67 lei raportat la 2307,25 lei, pentru prima rată lunară). A crescut corespunzător și valoarea totală a dobânzii raportată la valoarea totală a dobânzii, respectiv *9,7 %* (5373,91 lei raportat la 55373,91 lei).

În cadrul fișierului excel (*Anexa nr. 4*) este realizată o simulare pentru următoarele condiții de creditare: valoare credit 500.000 lei, durată credit 240 luni, rata dobânzii 10%, cu rambursarea în rate lunare (anuități) constante și se obține o valoare lunară a ratei de plată (anuității) de 4825,11 lei.

A fost menținută aceeași rată dobânzii (față de simularea anterioară de credit) dar au fost modificate, iarăși, în sens crescător, valoarea și durata creditului, iar *valoarea dobânzii lunare raportată la valoarea ratei lunare a crescut la maxim 86,35 %* (4166,66 lei raportat la 4825,108 lei, pentru prima rată lunară). A crescut corespunzător și valoarea totală a dobânzii raportată la valoarea totală a dobânzii, respectiv *56,8%* (658025,97 lei raportat la 1.158.025,97 lei).

În cadrul fișierului excel (*Anexa nr. 5*) este realizată o simulare pentru următoarele condiții de creditare: valoare credit 500.000 lei, durată credit 300 luni, rata dobânzii 10%, cu rambursarea în rate lunare (anuități) constante și se obține o valoare lunară a ratei de plată (anuității) de 4825,11 lei.

A fost menținută aceeași rată dobânzii și valoare a creditului (față de simularea anterioară de credit) dar a fost modificată, iarăși, în sens crescător, durata creditului, iar *valoarea dobânzii lunare raportată la valoarea ratei lunare a crescut la maxim 91,71 %* (4166,66 lei raportat la 4543,504 lei, pentru prima rată lunară). A crescut corespunzător și valoarea totală a dobânzii raportată la valoarea totală a dobânzii, respectiv *63,3 %* (863051,12 lei raportat la 1.363.051 lei).

În cadrul fișierului excel (*Anexa nr. 6*) este realizată o simulare pentru exact aceleași condiții de creditare ca în simularea anterioară de credit: valoare credit 500.000 lei, durată credit 300 luni, rata dobânzii 10%, dar este modificată modalitatea de rambursare a creditelor din rate (anuități) constante în rate (anuități) descrescătoare și se obține o primă valoare lunară a ratei de plată (anuității) de 5833,33 lei care scade pe măsura derulării creditului până la valoarea de 1680,56 lei aferentă ultimei rate.

Valoarea totală a dobânzii raportată la valoarea totală a dobânzii a scăzut, față de simularea anterioară de credit, de la 63,3 % la 55,6% (627083,33 lei raportat la 1.127.083 lei), scădere care se regăsește și în valoarea totală a dobânzii, de la 863051,12 lei la 627.083,33 lei. Scăderea este evident determinată de faptul că plata periodică a unui quantum mai mare din credit (principal) determină calcularea periodică a unui quantum mai mic al dobânzii.

Diferența de 235967,8 lei dintre cele două valori totale ale dobânzii reprezintă o creștere a valorii totale a dobânzii de 37,63 % în cazul rambursării în rate (anuități) constante față rambursare în rate (anuități) descrescătoare. Dar, așa cum a fost arătat (în cazul simulării creditului în valoare de 12000 lei, durată 6 luni) majorarea poate să fie insignifiantă, majorarea fiind cu atât mai mare cu cât valoarea creditului, durata creditului și rata dobânzii sunt mai mari.

Cazul rambursării în rate (anuități) descrescătoare reprezintă un dezavantaj pentru consumatori prin prisma faptului că în prima parte a duratei creditului valorile ratelor lunare (anuităților) sunt mult mari decât valoarea ratei lunare determinată prin rambursare în rate (anuități) constante iar reglementările specifice din domeniul financiar, prin care se reglementează gradul de îndatorare, reduce numărul de consumatori care pot fi exigibili pentru rambursarea creditelor în acest mod.

În cazul celor două simulări de grafice de rambursare (*Anexa nr. 5 și nr. 6*) realizate pentru condiții identice de credit valorile ratelor lunare sunt: 4543,50 lei, în cazul ratelor (anuităților) constante, respectiv 5833,33 lei în cazul ratelor (anuităților) descrescătoare, o majorare cu 1289,83 lei, respectiv cu 28,39 %, a valorii ratei lunare, majorare care scade ulterior pe parcursul derulării creditului, respectiv pe perioada de 25 de ani, durata creditului în cazul simulărilor.

Asfel, în cazul rambursării prin rate (anuități) descrescătoare, consumatorul este dezavantajat în prima perioadă de derulare a creditului dar avantajat dacă se are în vedere întreaga perioadă de derulare a creditului iar în cazul rambursării prin rate (anuități) constante consumatorul este avantajat în prima perioadă de derulare a creditului dar dezavantajat pe întreaga perioadă de derulare a creditului, perioadă care se poate întinde pe zeci de ani de zile.

Consumatorul are dreptul de a alege modalitatea prin care dorește să ramburseze creditului doar în cazul contractelor de credit care intră sub incidența O.U.G. nr. 50/2010, conform art. 38, alin. (1¹), și nu și în cazul contractelor de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile, reglementate prin O.U.G. nr. 52/2016, pentru care nu există temei legal în baza căruia consumatorii au dreptul de a alege modalitatea de rambursare a creditelor.

În cadrul O.U.G. nr. 50/2010 nu este reglementată modalitatea prin care consumatorii își exercită dreptul prevăzut de art. 38, alin. (1¹) de a alege modalitatea de rambursare a ratelor, în anuități descrescătoare sau constante, astfel încât apreciez că eventuala faptă contravențională în acest sens poate fi determinată de refuzul dovedit al băncii de a permite consumatorului să aleagă una din cele două variante de rambursare a creditului prevăzute de legislație, faptă contravențională care este reglementată prin prevederile art. 86, alin. (2) din O.U.G. nr. 50/2010 și nu prin prevederile Legii nr. 363/2007.

Totodată, în cazul contractelor de credit care intră sub incidența O.U.G. nr. 50/2010 prin intermediul Formularului de Informații standard la nivel european privind creditul pentru Consumatori, reglementat prin Anexa nr. 2 din O.U.G. nr. 50/2010, consumatorul are la dispoziție o perioadă de până la 15 zile de a compara diferite oferte de pe piață și de a cerceta principalele caracteristici ale produsului de creditare, inclusiv privind modalitatea de rambursare a creditului.

În cazul contractelor de credit care intră sub incidența O.U.G. nr. 50/2010, în condițiile în care prin cele două modalități de rambursare a creditelor, prin rate (anuități) constante sau prin rate (anuități) descrescătoare, consumatorul mediu are atât avantaje, cât și dezavantaje, având în vedere considerentele prezentate, apreciez că acesta nu poate fi determinat să ia decizia de tranzacționare, respectiv de încheiere a contractului de credit, pe care altfel nu ar fi luat-o.

În cadrul tuturor fișierelor excel (*Anexele nr. 2, nr. 3, nr. 4 și nr. 5*) în care este realizată o simulare a graficului de rambursare în cazul rambursării creditului prin rate (anuități) constante este prezentată și formula anuității pentru verificarea *exactă* a modalității de calcul ratei lunare (anuității) în cazul fiecărei simulări de credit.

În cadrul activității de control și supraveghere piață în domeniul financiar am verificat formula de calcul a anuității, în cazul rambursării creditului prin rate (anuități) constante, pentru multe contracte de credit încheiate de consumatori cu instituțiile financiar bancare și nebancale.

Din simulările de grafice de rambursare realizate, având în vedere formula ratei lunare (anuității) determinată în mod *exact, matematic*, se constată că în cazul rambursării creditelor prin rate (anuități) constante raportul dintre valoarea dobânzii lunare și valoarea

ratei lunare, se majorează în sens crescător în cazul modificării în sens crescător a oricăreia dintre condițiile de creditare, depășindu-se chiar și procentul de 75 % comunicat de Autoritate în cadrul comunicatului de presă, plata preponderent a dobânzii în rambursarea creditului în prima jumătate a duratei creditului, cu termen de rambursare de peste 10 ani, fiind un aspect normal, ce reiese din modalitatea *exactă, matematică*, de calcul a ratei lunare (anuității).

Având în vedere faptul că instituțiile financiar bancare și nebancale calculează în mod *exact, matematic*, rata (anuitatea) în cazul rambursării creditelor în funcție de una din cele două modalități de calcul, apreciez că sub nicio formă nu pot fi incidente prevederile Legii nr. 363/2007, privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii.

Sunt departe de a fi un susținător al instituțiilor financiar bancare, dimpotrivă, dar nu pot fi de acord cu ceea ce cunosc că nu este just, cel puțin din punct de vedere matematic.

În acest context și eventuala măsură propusă (conform comunicatului de presă) de emitere a unor noi grafice de rambursare, atât pentru creditele aflate în curs, cât și pentru cele viitoare, unde principalul creditului datorat să fie achitat de către consumatori în rate egale, pe întreaga perioadă de creditare, în raport cu dobânda aferentă creditului, apreciez că este vădit abuzivă și fără niciun fundament.

Măsura este menționată în mod eronat în cadrul comunicatului de presă ca fiind propusă, în conformitate cu prevederile art. 15¹ din Legea nr. 363/2007 agentul constatator poate dispune ca sancțiune complementară una dintre măsurile de remediere prevăzute la art. 12¹ alin (1), lit. a) și c), singura măsură propusă de comisarii Autorității fiind cea de încetare a practicii comerciale incorecte, conform prevederilor art. 13, alin. (1) din Legea nr. 363/2007, iar singurele sancțiuni complementare care pot fi propuse de comisarii Autorității, de suspendare a prestării serviciilor, furnizării bunurilor sau activității până la încetarea practicii comerciale incorecte sau până la ducerea la îndeplinire a măsurilor dispuse potrivit art. 13 sunt conform prevederilor art. 15, alin. (5) din Legea nr. 363/2007.

Totodată, ar trebui menționat și faptul că contestarea în instanță a măsurilor dispuse, prin Ordin, de încetare a practicilor comerciale incorecte, nu suspendă de drept executarea acestora, conform prevederilor art. 12, alin. (4) din Legea nr. 363/2007, dar suspendă executarea sancțiunilor complementare dispuse conform prevederilor 15¹ și 15, alin. (5) din Legea nr. 363/2007.

În cadrul comunicatului se comunică faptul că au fost aplicate 11 amenzi în valoare de 550.000 lei, ceea ce înseamnă o amendă în valoare de 50.000 aplicată fiecărei instituții financiar bancare, or, ținând seama de faptul că în cazul fiecărei instituții financiar bancare

sunt mai mult de 100 consumatorii afectați, conform prevederilor art. 15, alin. (2) din Legea nr. 363/2007 limita minimă a sancțiunii contravenționale trebuia dublată, astfel încât trebuia aplicată fiecărei instituții bancare cel puțin o amendă contravențională în valoare de 100.000 lei, deci în total ar fi trebuit să fie aplicate amenzi în valoare de cel puțin 1.100.000 lei, aplicarea amenzilor menționate în cadrul comunicatului de presă realizându-se astfel cu nerespectarea prevederilor legale, nerespectare care ar putea fi încadrată de către Curtea de Conturi a României ca fiind o prejudiciere a bugetului statului.

Probabil constatarea abaterilor și aplicarea sancțiunilor contravenționale s-a realizat superficial precum a fost realizată și întocmirea comunicatului de presă, care prezintă un dezacord între subiect și predicat în cuprinsul paragrafului al doilea.

Sau, în lumina considerentelor prezentate anterior, prin constatarea și prezentarea publică în mod nefundamentat, ca fiind abateri de la prevederile legale, a unor calcule matematice ale anuităților (ratelor), care ar trebui să reprezinte noțiuni elementare pentru funcționarii publici din cadrul Autorității care realizează acțiuni de control din domeniul financiar, probabil se dorește în mod premeditat ducerea în derizoriu a competenței Autorității în vederea preluării competențelor de control de către Banca Națională a României. Deja în urma comunicatului de presă funcționarii publici din cadrul Autorității sunt numiți „*analfabeți funcțional*” în mass media.

Noțiuni elementare pe care conducerea Autorității nu le deține dar nici nu s-a asigurat că sunt însușite de funcționarii publici de execuție cu atribuții de control din domeniul financiar, deși obligația de perfecționare periodică este prevăzută de lege.

Iar finalul comunicatului de presă, prin care se comunică că acțiunea de control este în curs, nu are niciun sens având în vedere prevederile procedurale, din moment ce acțiunile de control au fost deja finalizate prin încheierea proceselor verbale de constatare a contravenției. Probabil structura centrală de control are obiceiul, contrar prevederilor procedurale, de a încheia în zile diferite câte un proces verbal de constatare a contravenției pentru fiecare abatere constatată, chiar dacă este vorba despre același operator economic iar abaterile sunt constatate în cadrul aceleiași acțiuni de control. Sau poate sunt avuți în vedere indicatori de evaluare a performanțelor individuale ale funcționarilor publici, stabiliți de conducerea Autorității, în care cantitatea este mai importantă decât calitatea.

Având în vedere considerentele prezentate și ținând seama de faptul că în urma comunicatului de presă Autoritatea se va confrunta cu un număr mare de reclamații privind domeniul financiar bancar, chiar dacă personal nu mă mai ocup de cercetarea reclamațiilor din acest domeniu (în contextul în care nici până în prezent nu am primit răspuns la memoriul privind procedura cadru de control, din data de 29.08.2022), apreciez

că este necesar ca Autoritatea să transmită în teritoriu instrucțiuni din care să reiasă modalitatea *legală* de abordare și cercetare a reclamațiilor care privesc aspectele prezentate în cadrul comunicatului de presă din data de 16.05.2023.

Menționez faptul că privind comunicatele de presă din datele 01.11.2022 și 09.12.2022, privind Ordinul A.N.P.C. nr. 837/2017, de încetare a practicilor comerciale incorecte constatate la Raiffeisen Bank, Autoritatea nici până în prezent nu a transmis instrucțiuni de clarificare în teritoriu, deși acestea au fost solicitate, cel puțin de C.J.P.C. Constanța, încă din luna decembrie 2022.

Și nu în ultimul rând, îmi exprim mirarea, și totodată indignarea, cum în calitate de Președinte al Autorității ați încercat să înțelegeți mecanismul de calcul al ratelor la creditele rambursate de către consumatori, și susțineți public absurditățile din cadrul comunicatului de presă, dar refuzați să înțelegeți, și implicit să dispuneți conform funcției publice de conducere pe care vremelnic o dețineți, modalitatea în care anumite instituții financiar bancare, în cazul contractelor de credit încheiate înainte de intrarea în vigoare a O.U.G. nr. 50/2010, au prejudiciat zeci de mii de consumatori cu zeci de milioane de euro și au afectat interesele economice, dar și viețile acestora.

Pentru acești consumatori lucrurile ar putea fi echilibrate, într-un mod rațional și în favoarea acestora, așa cum afirmați și dumneavoastră în cadrul comunicatului de presă, dar apreciez că în cadrul Autorității se urmăresc în general cu totul alte interese decât *interesul public* ..

Având în vedere principiul deschiderii și transparenței, prevăzut de art. 368, lit. i) din O.U.G. nr. 57/2019, privind Codul administrativ, prezentul memoriu va fi trimis și spre știința tuturor Comisariatelor Regionale și Județene și colegilor din cadrul Comisariatului Județean pentru Protecția Consumatorilor Constanța.

Cu considerație,

Funcționar public,
Dumitru Manțu

Data,
17.05.2023